Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀριθ. 37. Θσιον Προτιμᾶν τὴν Ἀλήθειαν.

Τιμὴ ἐτήσιος πέντε Τάλληρα Ἱσπανικὰ προπληρωτέα τὰ ἥμισυ καθ᾽ ἑξαμηνίαν. Ἐκδίδεται δὶς τῆς ἑβδομάδος.

ΕΝ ΑΙΓΙΝΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18. ΜΑΙΟΥ.

Ὅτι φυσικὸν δικαίωμα ἔχει ἕκαστος νὰ ἐκθέτῃ ἐλευθέρως τὰ ἑαυτοῦ φρονήματα.

Τὸ σκοπιμώτατον τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀγαθοποιὸς δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου τὸν ἄνθρωπον ἔπλασεν, εἶναι ἡ εὐδαιμονία τοῦ λογικοῦ τούτου ζώου. Ἀλλ εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τοῦτο τὸ τέλος, στερούμενος τὴν ἐλευθερίαν του. Καθ᾽ ὅτι ἐὰν ἡ εὐδαιμονία δὲν καθθρεύῃ, εἰμὴ εἰς τὴν γαλήνην καὶ ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς, πῶς εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ὁ ἀνελεύθερος γαλήνιος καὶ ἀτάραχος; ἀναντιρρήτως δηλονότι, ὅστις εἶναι πάντοτε ὑποκείμενος εἰς πολυειδεῖς ἀλόγους ὀρέξεις τοῦ δεσπότου του, τῶν ὁποίων πολλάκις γίνεται ἐλεεινὸν θῦμα. Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν εἶναι παρὰ τοῦ Δημιουργοῦ πλασμένος ἐλεύθερος. Ὥστε, ἔχων ἕκαστος φυσικὸν δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας, ἔχει τὸ αὐτὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐκθέτῃ ἐλευθέρως πᾶν ὅ,τι φρονῇ περὶ ὁποιουδήποτε πράγματος. Ἄλλως δὲ, περιορισμένος εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐννοίας του κεκρυμμένας, εὑρίσκεται ἀδιαλείπτως εἰς φρικτὴν ταραχὴν, καὶ ἐπομένως εἰς ὁλοτελῆ κακοδαιμονίαν· τὸ ὁποῖον εἶναι φανερῶς ἀντιβαῖνον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ παναγάθου Δημιουργοῦ! Τοῦτο δὲ δυνάμεθα νὰ τὸ ἐννοήσωμεν σαφέστερα ἐὰν συλλογισθῶμεν ὅτι ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος περιπλανώμενος εἰς τὰ βαθέα τῆς ἀγνοίας σκότη, πολλάκις ἐκτραχηλίζεται εἰς τὸ νὰ συλλάβῃ ἄτοπα, καὶ ὀλέθρου πρόξενα φρονήματα, τὰ ὁποῖα ὑποτρέφει, νομίζων ὅτι εἶναι ὀρθὰ καὶ σωτήρια.

Ἐὰν λοιπὸν ἦναι κατηναγκασμένος νὰ τὰ κρατῇ μυστικὰ εἰς τὸ ἐνδόμυχον τῆς ψυχῆς του, διαμένει μέχρι θανάτου εἰς τὴν ἀπάτην, καὶ ἰδοὺ ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὕτως εἰς τὴν ἀπώλειαν κατακρημνίζεται, συνεπισύρων ἴσως καὶ πολλοὺς τῶν ἀφελεστέρων. Ἀλλ ἐὰν ἔχῃ τὸ ἐλεύθερον νὰ τὰ κοινοποιῇ, τότε γινομένης μεταξὺ πολλῶν συζητήσεως, καὶ τῆς ἀτοπίας ἀνακαλυπτομένης, ἐλευθεροῦται διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐκ τῆς ἀπάτης, ὅθεν καὶ σώζεται.

Ἔπειτα, ἡ εὕρεσις τῆς ἀληθείας, ἡ πρόοδος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἡ ἀνακάλυψις πολλῶν ὠφελίμων γνώσεων εἰς τὴν κοινωνίαν, ἄλλως πῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένῃ, εἰμὴ διὰ τῆς μετὰ λόγου διαφιλονεικήσεως περὶ τῶν φρονημάτων ἑκάστου. Ὥστε ὅπου λείπῃ ἡ ἐλευθέρα ἔκθεσις τῶν ἰδεῶν, ἐκεῖ ἀνάγκη πᾶσα νὰ συνεκλείπῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Ἀλλ᾽ ὅπου ἦναι ἀπουσία τῆς ἀληθείας, ἐκεῖ ἀναντιρρήτως ὑπάρχει παρουσία ὅλων ἐν γένει τῶν κακῶν ἀνεξαιρέτως. Εἰς τοιαύτην ἀθλιωτάτην κοινωνίαν ἐξανδραποδιζόμενοι κατ᾽ ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι, ἀποκαθίσανται κατεπτοημένοι, χαμερπεῖς καὶ παντὸς καλοῦ ἀνεπίδεκτοι. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐν ὅσῳ διαμένοντες ἐλεύθεροι, ἐκοινοποίουν ἐλευθέρως τὰς δόξας των, ἤκμαζον καὶ εἰς τὴν παιδείαν καὶ εἰς τὴν ἀρετήν. Ἡ ἐλευθέρα ἔκθεσις τῶν φρονημάτων αὐτῶν ἀκονίζουσα τὰ πνεύματά των, ἐγέννησε τοὺς μεγάλους ἐκείνους νόας, καὶ εὐεργέτας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλ᾽ ὅτε ἀπολέσαντες τὴν ἐλευθερίαν των, περιωρίσθησαν καὶ ὡς πρὸς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐννοιῶν των, πάραυτα τότε συναπώλεσαν καὶ τὴν μεγαλειότητα τοῦ πνεύματός των· διὸ καὶ δὲν ἐδυνήθησαν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

τοιαύτην ἐπιγραφὴν· „ Μενεκράτης ὁ Ζεὺς Φιλίππῳ εὖ πράττειν" Ὁ δὲ Φίλιππος σκώπτων τὴν γελοιώδη ταύτην ἀφροσύνην τοῦ Ιατροῦ ἀντέγραψε πρὸς αὐτόν. „ Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Σὲ συμβουλεύω νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Αντίκυραν" Πόλις αὕτη τῆς Φωκίδος, ὅπου καὶ ἐφύτρωνε, καὶ κατεσκευάζετο ὁ κάλλιςος ἐλλέβορος (τὸ σκάρφι)· διὸ καὶ πολλοὶ μὲν ἀσθενεῖς ὑπήγαινον ἐκεῖ διὰ νὰ θεραπευθῶσιν, ἢ να καθαρισθῶσι, μάλιςα δὲ οἱ ὑπὸ μανίας κυριευόμενοι. Ὅθεν καὶ ὁ Φίλιππος ἔπεμπε τὸν μαινόμενον ἰατρὸν εἰς τὴν Αντίκυραν διὰ νὰ ἐλλεβορισθῇ, μήπως καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοῦ μανιώδους πάθους τῆς ἀλαζονείας. Αλλ' ὁ Ιατρὸς ὅλος ἔξω φρενῶν διὰ τὸν τύφον, ἐκώφευεν εἰς τοῦ Μακεδόνος τὰ σκώμματα.

Ὁ δὲ Φίλιππος βλέπων ὅτι ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Μενεκράτους ὑπὸ τοῦ τύφου ἀπανθρακωθεὶς, δὲν ᾐσθάνετο τοῦ γελοίου ταύτην τὴν μάςιγα, κάμνει συμπόσιον βασιλικοπρεπὲς, συγκαλεῖ συνεςιάτορας ὅλους τοὺς προὔχοντας, καὶ αὐτὸν τὸν Μενεκράτην· διὰ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἡτοιμασμένον ὀλίγον μακρὰν τῆς τραπέζης θρόνον θεοπρεπῆ ὑψηλόν. Ὅτε δὲ ὑπῆγεν ὁ Ζεὺς Μενεκράτης, ὑποδεχθέντες αὐτὸν οἱ περὶ τὸν Φίλιππον μὲ θεοπρεπεῖς τελετὰς, τὸν ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Εν ᾧ δὲ οἱ λοιποὶ ἔχαιρον τρώγοντες καὶ πίνοντες, νεανίσκος τὶς ἐνδεδυμένος ςολὴν ἱερὰν ἐθυμίαζε τὸν Δία Μενεκράτην· ἄλλοι δὲ τὸν ἐδοξολόγουν. Ὁ Μενεκράτης λοιπὸν πιςεύσας καὶ αὐτὸς ὅτι τῷ ὄντι εἶναι Ζεὺς, ἐδέχετο μετὰ κόμπου τὰς δοξολογίας καὶ τὰ θυμιάματα. Αλλ ἐπειδὴ ἡ πεῖνα κατ ὀλίγον αὐξανομένη, κατήντησε νὰ κεντᾷ σφοδρῶς τὸν ςόμαχον, τότε ὁ Ιατρόθεος ἐπεχείρησε νὰ ὑποπτεύηται μήπως ἦναι καὶ ἄνθρωπος, καὶ νὰ ὀρέγηται δαιμονίως τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τέλος δὲ πάντων αἰσθανθεὶς ὅτι εἶναι ψιλὸς ἄνθρωπος, ἐπήδησε μὲ θυμὸν κάτω ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ θρόνου, καὶ φεύγων ἐφώναζεν ὅτι ὑβρίσθη παρὰ τοῦ Φιλίππου. Ὥςε ὅ,τι δὲν ἐδυνήθη νὰ κατορθώσῃ ἡ μάςιξ τοῦ γελοίου, τὸ κατώρθωσεν ἡ πεῖνα.

Ὁ Μενεκρατισμὸς οὗτος, ὅςτις ἐπεπόλασε κατὰ δυςυχίαν εἰς τὴν Ελλάδα κατὰ τὸ ὀκταετὲς ἤδη τοῦ ἀγῶνος ἡμῶν διάςημα, εἶναι πάντοτε μὲν γελοιώδης, ὡς ἀνήκειος εἰς τὸν μὲ φρένας ἄνθρωπον, μάλιςα δὲ εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες ἐκ συμφώνου ζωσθέντες τὰ ὅπλα, ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ἀμετάθετον συνθήκην ἢ νὰ ζήσωσι κατ ἰσονομίαν, ἔχοντες ἀπαξάπαντες τὰ αὐτὰ δικαιώματα, κατὰ τὴν ἰδίαν του ἕκαςος ἀρετὴν καὶ ἀξιότητα, ἢ νὰ ἀποθάνωσι πολεμοῦντες τὴν Τυραννίαν. Αλλ' ἤδη μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐξοχωτάτου ἡμῶν Κυβερνήτου, ὅςτις εἶναι τὸ πρωτότυπον τῆς μετριοφροσύνης, τὸ νὰ ἐπιμένωμεν μενεκρατίζοντες, ἄλλοι μὲν σύροντες κατόπιν οὐρὰς ἄνευ τινὸς ἀνάγκης, ἄλλοι δὲ περιπατοῦντες χορδισμένοι ἐντόνως, ὥςε τὸ μὲν ςῆθος εἰς τὰ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενον νὰ σχηματίζῃ ὄχι μικρὰν κυρτὴν ἐπιφάνειαν, ἡ δὲ κεφαλὴ εἰς τὰ ὄπισθεν βιαίως κεκλιμένη νὰ ἀποτελῇ κυκλικὸν τόξον, ὑψωμένων τῶν ὀφθαλμῶν πάντοτε ἐπὶ τοὺς ἀςέρας, ὡς νὰ μελετῶμεν καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς τὰ οὐράνια.

Καὶ οἱ μὲν περιέργως τὰ ὑποδήματα προπαρασκευάζοντες, ὥςε ἱκανῶς μακρόθεν νὰ κροτοβολῶσι, διὰ νὰ καταπλήττωμεν τοὺς ἀπαντῶντας· οἱ δὲ καὶ αὐτὰς τὰς ἀσέμνους γυναῖκας κατὰ τοὺς καλλωπισμοὺς ὑπερβαίνοντες, τολμῶντες νὰ προσάπτωμεν τομὰς καὶ εἰς αὐτὰ τοῦ σώματός μας τὰ μέρη, ὥςε νὰ διεγείρωμεν τὴν αἰδῶ τῶν ὁρώντων, οἵτινες βλέποντές μας ἐρυθριάζουσιν· οἱ δὲ νὰ μενεκρατίζωμεν ἄλλως πως, ἕκαςος ἡμῶν κατὰ τὴν μενεκράτειον κεφαλήν του, ἀπαιτοῦντες θυμιάματα καὶ δοξολογίας, ἐν ᾧ ὁ ἐξοχώτατος Κυβερνήτης μὲ ζωηρότατα παραδείγματα μετριοφροσύνης, ὀλιγαρκείας, καὶ σεμνότητος μᾶς διδάσκει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς ἑαυτοὺς, τοῦτο ἤδη εἶναι ὑπερκαταγέλαςον! Αλλὰ τίς νὰ μᾶς διορθώσῃ; ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐδῶ χρειάζεται θεῖος δάκτυλος!

Τὸ δὲ τῆς ὑαλοφορίας παράδοξον πάθος τότε ἴσως ἐθεραπεύετο, ἐὰν ἡ Αθηνᾶ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου καταβᾶσα, καὶ τὸν ἐπικείμενον ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν παχυλὸν ζόφον ἀφελοῦσα, μᾶς καθίςανεν ἱκανοὺς νὰ γνωρίζωμεν καὶ πολίτην ἰσόνομον, καὶ ἄνθρωπον ὅμοιον.

Αλλὰ τὰ μὲν ἐλαφρὰ σωμάτια μικροτάτη πνοὴ ἀνέμου τὰ ὑψόνει ἐπὶ τὴν αἰθέρα, τὰ δὲ βαρέα σώματα, οὐδ' αὐτὸς ὁ λαῖλαψ δύναται νὰ τὰ μετακινήσῃ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

νὰ μὴ ἔξωσι πλέον τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα τῆς Ποιητικῆς, τῆς ῥητορείας, τῆς ἀνδριαντοποιΐας, τῆς Ζωγραφικῆς, καὶ αὐτῆς τῆς Φιλοσοφίας. Ὅθεν καὶ ὁ Ποιητὴς ἐλεεινολογῶν τὸν δουλωμένον ἄνθρωπον, ἐτραγώδει.

„Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς ἀνέρος, εὖτ' ἄν μιν κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσι" τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς του. Ἀλλ' ἴσως ὀρθότερον εἶχε, ἐὰν ἔλεγεν ὅτι ὅλην τὴν χάνει.

Ἐκ τούτων ἄρα συνάγεται ὅτι ἓν τῶν πρωτίμων μέσων, δι' ὧν προσκτᾶται ἡ ἀνθρώπινος εὐδαιμονία, εἶναι ἡ ἐλευθέρα ἔκθεσις τῶν φρονημάτων. Διὸ καὶ αὐτὰ τὰ ὁπωσοῦν ἐλεύθερα συντάγματα, κατατάττουσι τὴν ἔκθεσιν ταύτην μεταξὺ τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου ὡς δικαίωμα φυσικὸν καὶ ἀναπαλλοτρίωτον. Ταῦτα τὸ ἔθνος ἡμῶν ὀρθῶς καὶ πολιτικῶς συλλογιζόμενον ἐθέσπισε·

26. „Οἱ ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα χωρὶς προεξέτασιν νὰ γράφωσι, καὶ νὰ δημοσιεύωσιν ἐλευθέρως διὰ τοῦ τύπου, ἢ ἄλλως, τοὺς στοχασμούς, καὶ τὰς γνώμας των, φυλάττοντες τοὺς ἀκολούθους ὅρους".

Α. Νὰ μὴν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας·

Β. Νὰ μὴν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὴν σεμνότητα.

Γ. Νὰ ἀποφεύγωσι πᾶσαν προσωπικὴν ὕβριν καὶ συκοφαντίαν".

Τοῦτον λοιπὸν τὸν συνταγματικὸν νόμον τοῦ ἔθνους ἡμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, καὶ τοὺς ὁποίους ἔθηκε περιορισμοὺς ἀκριβῶς φυλάττοντες, μέλλομεν νὰ ἐκθέτωμεν ἐλευθέρως τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰς γνώμας μας, ὅσας φρονοῦμεν ὅτι δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Πατρίδος, δεχόμενοι νὰ καταχωρίζωμεν εἰς τὴν ἐφημερίδα μας καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἐλευθέρως καὶ σπουδαίως συντεθειμένας διατριβὰς κατὰ τὸν νόμον τοῦ Συντάγματος, μὴ φοβούμενοι, εἰμὴ τὸν Θεὸν καὶ τὸν Νόμον. Ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀνεξαρτήτου ἐφημερίδος μέλλει νὰ ἐκδίδεται εἰς τὸ ἑξῆς δὶς τῆς ἑβδομάδος τρίτην καὶ παρασκευήν. Ἐντὸς ὀλίγου καὶ ὁ τύπος μέλλει νὰ κατασταθῇ λαμπρός· διότι πρὸ ἡμερῶν ἐνασχολούμεθα εἰς κατασκευὴν νέων καλῶν χαρακτήρων.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑποβασταχθῇ τὸ τοιοῦτον κοινωφελὲς κατάστημα ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς τῶν φιλελευθέρων· ἐφ' ᾧ καί, σκοπούμενοι ἔχοντες μόνον τὸ γενικὸν καλόν, παραιτοῦμεν τὴν ἐτήσιον τιμὴν πέντε τάλληρα δίστηλα, εἴτε ὡς καὶ πρότερον, προπληρωτέα καθ' ἑξαμηνίαν διὰ τοῦ τύπου τὰ ἔξοδα. Προσκαλοῦνται δὲ οἱ τῆς ἀνθρωπότητος φίλοι νὰ μᾶς συνδράμωσι, πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἐφημερίς μας φυλάττουσα τὸ ἀνεξάρτητος καθ' ὅλην τὴν σημασίαν, κατὰ τὸ Σύνταγμα, μέλλει νὰ περιέχῃ ὠφελίμους καὶ περιέργους γνώσεις, ἀφορώσας τὸ κοινὸν συμφέρον.

Οἱ κατὰ πόλεις ἐπιτροπικοί μας, εἰς τοὺς ὁποίους μέλλουν νὰ ἀποτείνωνται οἱ κύριοι συνδρομηταί·

Εἰς Σύραν.

ὁ κύριος Ἀνδρέας Ζ. Μάμουκας.

Εἰς Ὕδραν

ὁ κύριος Παντελῆς Β. Παντελῆ.

Εἰς Πάτρας

ὁ κύριος Θεοφάνης Σωτηρίου.

Εἰς Ναύπλιον

ὁ διδάσκαλος τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς κύριος Ν. Νικητόπουλος.

Περὶ τῆς πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλομένης ὑπακοῆς.

Ἐὰν ὀρθῶς μεταχειριζόμενος ὁ ἄνθρωπος τὰς λογικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, εἶχεν εἰς τὰς πράξεις του ὁδηγὸν μόνον τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον εἰς αὐτὸν ὁ πάνσοφος Δημιουργὸς ἐνέθηκε, τότε βεβαιότατα ἐκπληρῶν ἀκριβῶς τὰ ἑαυτοῦ πρὸς τὸν πλησίον του καθήκοντα, καὶ περιωρισμένος εἰς μόνα τὰ ἀληθῆ του δικαιώματα, εἴτε φυσικὰ εἴτε πολιτικά, δὲν εἶχε οὐδεμίαν χρείαν νόμων, τιθεμένων περὶ τοῦ ποῖα πρέπει νὰ κάμῃ, καὶ ἐκ ποίων νὰ ἀπέχῃ (α).

Τοῦτο δὲ ἐννοεῖται ἐναργέστερα ἐὰν συλλογισθῶμεν ὅτι ὁ νόμος δὲν εἶναι, εἰμὴ συνθήκη, τὴν ὁποίαν συνελθὼν ὁ λαὸς καὶ συσκεφθεὶς ἀπεδέχθη καὶ ἔγραψε περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ πολιτεύωνται πρὸς ἀλλήλους οἱ πολῖται, καὶ ἀτομικῶς ὡς πρὸς τὰ ἰδιάτων, καὶ γενικῶς ὡς πρὸς τὰ τῆς Πατρίδος (β). Καθὼς λοιπὸν μεταξὺ δύο τιμίων ἀνθρώπων συμφωνούντων περί τινος ὑποθέσεως εἶναι περιττὰ τὰ γράμματα, οὕτω πως καὶ μεταξὺ πολλῶν, εἴτε τοῦ λαοῦ ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν λόγον· οἵτινες πρῶτιστον καὶ κύριον ἄρθρον τῆς συνθήκης των ἔχουσι τὰ ἑαυτῶν ἐνδιαφέροντα.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸν βίον τοῦτον ὑπὸ ποικίλων παθῶν ὁ δυστυχὴς ἄνθρωπος καταπολεμούμενος στερεῖται πολλάκις τοῦ λογικοῦ, καὶ παρεκτρεπόμενος ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν, περιπλανᾶται εἰς τὰς σκολιὰς τῆς κακίας ὁδούς, διὰ τοῦτο καὶ μόνον θέλοντες νὰ προλάβωσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ἐκ τῆς διαστροφῆς τοῦ λογικοῦ ἐνδεχόμενα τολμήματα κατὰ τῶν ἑαυτῶν δικαιωμάτων, ἐπενόησαν τοὺς νόμους. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἔχωσιν οἱ νόμοι ταύτην τὴν ἰσχύν, εἴτε νὰ ἐμποδίζωσι τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰς παραβάσεις τῶν καθηκόντων του, [illegible] ἄλλως πως νὰ ἔχωσι, παρεκτὸς ὅταν ὅλοι οἱ πολῖται ἄνευ τινὸς ἐξαιρέσεως πείθωνται εἰς αὐτοὺς μέχρι κεραίας. Ὥστε ἐὰν εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐκ περιστάσεως ὑπάρχῃ νόμος τις μὴ δίκαιος ἢ καὶ βλαβερός, καὶ εἰς τοῦτον, ἕως ὅτου μένῃ κύριος, ἕκαστος πολίτης καθῆκον ἀπαραίτητον ἔχει νὰ πείθηται· διότι ὅταν γενῇ ἀρχὴ ἀπειθείας εἰς τὸν μὴ δίκαιον νόμον, τότε τὸ μόλυσμα μεταδιδόμενον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς τοὺς δικαίους νόμους, τοὺς ἀκυροῖ. Ὅθεν καὶ ἔλεγον οἱ πρόγονοι ἡμῶν· ὅταν νομοθετῶμεν πρέπει νὰ προσέχωμεν νὰ θέτωμεν ὀρθοὺς καὶ δικαίους νόμους· ἀλλ' ὅταν νομοθετήσωμεν ὀφείλομεν νὰ πειθώμεθα εἰς τοὺς κειμένους νόμους. „Νόμους θετοῦντας μὲν νόμους ὀρθοὺς καὶ δικαίους τίθεσθαι· νομοθετήσαντας δέ, τοῖς νόμοις τῆς κειμένοις πείθεσθαι (Αἰσχίνης κατὰ Τιμάρχου)".

Ἀλλ' ἐὰν ὤ χρεωστεῖ ὁ πολίτης νὰ πείθηται εἰς τὸν μὴ ὀρθὸν καὶ ἄδικον νόμον, ἀνάγκη ὀφείλει καὶ νὰ σιωπᾷ περὶ αὐτοῦ; Ἂν τοῦτο δοθῇ, ὅτε ἡ κοινωνία ἀντὶ νὰ ἦναι ἄθροισμα ἀνθρώπων συνελθόντων διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὰ ἐκ τῆς ἀναρχίας κακά, ἔμελλε νὰ ἦναι πλῆθος δυστυχῶν τῶν συναθροισθέντων ἐκτὸς ἀνάγκης ἐπὶ τὸ αὐτό, διὰ νὰ κατασπαράττωνται ἀπὸ ἀδικίας ἐννόμου τοὺς ἀγρίους ὄνυχας. Ὥστε ἕκαστος πολίτης ἐκ φύσεως ἔχει καὶ δικαίωμα ὡς πρὸς ἑαυτόν, καὶ καθῆκον ὡς πρὸς τὸν πλησίον του, ὁσάκις κατὰ τὴν κρίσιν του παρατηρήσῃ εἰς τὴν πολιτείαν, εἰς τῆς ὁποίας τὴν καθίδρυσιν συνετέλεσε, νόμον τινὰ μὴ ὀρθόν, δικαίωμα φυσικὸν καὶ καθῆκον ἔχει νὰ δημοσιεύῃ ἐλευθέρως τὴν περὶ τούτου γνώμην του. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ τρόπου ἀνακαλυπτομένη διὰ τῆς δημοσίου συζητήσεως τῆς ἀληθείας, ἐὰν μὲν ὁ νόμος ἦναι ὀρθός, παύει εἰς τὸ ἑξῆς ὁ φρόνιμος πολίτης νὰ τὸν ἦναι κακόνους, πειθόμενος εἰς τὸν λόγον· εἰδὲ καὶ εἶναι μὴ ὀρθός, ἐκλείπει ἡ ἐξ αὐτοῦ κατὰ τῶν πολιτῶν ἀδικία. Ὅπου εἶναι ἐλευθερία τοῦ νὰ ἐκθέτωσιν οἱ πολῖται ἐμφρόνως τὰς δόξας των περὶ τῶν φαινομένων εἰς αὐτοὺς μὴ ὀρθῶν νόμων, καὶ ἐκ τούτου ἐλπίζεται ἡ ἀνήκουσα θεραπεία, ἐκεῖ ἀναμφιβόλως ποτὲ δὲν ὑποπτεύεται ὅτι μέλλει νὰ ἐκραγῇ ἀποκτασία τις. Διότι ὅπου ἰσχύει ὁ λόγος, ἐκεῖ τίς ἡ χρεία ἄλλου τινὸς μέσου; Διὰ ταῦτα οἱ πρόγονοι ἡμῶν εἶχον ἐπίτηδες Θεσμοθέτας, τῶν ὁποίων κύριον καθῆκον ἦτο νὰ ἐπαγρυπνῶσι περὶ τῆς φυλακῆς τῶν νόμων, καὶ νὰ ἐρευνῶσι μήπως ἦναι νόμοι ἀντικείμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἢ ἄδικοι· καὶ ἂν τι τοιοῦτον παρετήρουν, τὸ ἐδημοσίευον πρὸς τὸν δῆμον, ὅστις καὶ ἀπεφάσιζε. Τὸ αὐτὸ δικαίωμα εἶχε καὶ ἕκαστος πολίτης τοῦ νὰ λαλῇ περὶ τῶν νόμων ἐλευθέρως τὴν γνώμην του· τοῦτο ἔχουσι τὴν σήμερον καὶ οἱ ἐλεύθεροι λαοί, τοῦτο ἐνομοθέτησε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος διὰ τοῦ 26. τοῦ Πολιτικοῦ αὐτοῦ Συντάγματος.

(α) Οἱ νόμοι ἔχουσιν ἀντιστρόφως ὅτι ἀντίστροφον λόγον ὡς πρὸς τὸ λογικὸν· καθ' ὅσον αὐξάνει εἰς τὴν αὔξησιν ἡ χρῆσις τοῦ λογικοῦ, τόσον οἱ νόμοι ἐλαττοῦνται· Διὸ καὶ ὁ φιλόσοφος ῥήτωρ λέγει εἰς τὸν Πανηγυρικόν του· "τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν δεῖσθαι πολλῶν γραμμάτων, ἀλλ' ἀπ' ὀλίγων συνθημάτων ῥᾳδίως καὶ περὶ τῶν ἰδίων καὶ περὶ τῶν κοινῶν ὁμονοήσουσιν". Οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι δὲν χρειάζονται πολλοὺς νόμους· ἀλλ' ὀλίγαι συνθῆκαι εἶναι ἱκαναὶ νὰ τοὺς κρατῶσιν εἰς ὁμόνοιαν, καὶ ὡς πρὸς τὰ ἰδιαίτερα καὶ ὡς πρὸς τὰ κοινά.

(β) Πάντες οὗτοι νόμοι εἰσίν, οὓς τὸ πλῆθος συνελθὸν καὶ δοκιμάσαν ἔγραψε, φράζον ἅ τε δεῖ ποιεῖν, καὶ ἃ μή (Ξενοφ. εἰς τὰ Ἀπομνημ.).

Περὶ ἀλαζονείας

Ἀναγινώσκεται εἰς τὰς Ἱστορίας ὅτι Μενεκράτης τις Ἰατρὸς εἰς τοσαύτην ἀλαζονείαν ἐξώκειλεν, ὥστε ἀπαιτῶν παρὰ τοὺς ἀνθρώπους θεοπρεπεῖς τιμάς, καὶ [illegible] ὠνομάζετο Ζεύς. Γράφων δὲ πρὸς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, ἐκεῖνος [illegible]